

2018 m. balandžio 12 d.
Izabela Kuzmicka

Genealogai: giminės medžio sudarymas panašus į detektyvo darbą

Apie savo giminės istoriją žmonės iš pradžių dažniausiai sužino iš tėvų ar senelių, tačiau ypač smalsiems ir norintiems įsigilinti į savo šeimos istoriją gali pagelbėti genealogijos specialistai. Anot jų, kasmet daugėja norinčių sudaryti genealoginį medį. Specialistų teigimu, giminės istorijos žinojimas ne tik praturtina šeimą, bet ir skatina domėtis bei puoselėti savo tėvynę.

Savo šaknimis domisi ir lietuviai, ir emigrantai

Anot genealogės Agatos Zarunskaitės, žmonės dažniausiai kreipiasi į specialistus sudaryti genealoginius medžius, nes nori sužinoti savo šeimos praeitį, o kartais giminės medis yra sudaromas kaip dovana gimtadienio proga. **Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugijos pirmininkas Remigijus Bimba** priduria, kad žmonėms yra smalsu sužinoti, kokios buvo jų protėvių profesijos, kur jie gyveno arba kuo vertėsi. „Aišku, dalis nori išsiaiškinti, kokia jo kilmė, iš kokio luomo kilę jo protėviai – ar tai buvo valstiečiai, ar kunigaikščiai, ar kilmingieji. Tai neesminė domėjimosi priežastis, bet yra tam tikras procentas žmonių, kurie nori būtinai ir tą išsiaiškinti“, – teigia **R. Bimba**.

Anot pašnekovų, sudaryti genealoginio medžio kreipiasi žmonės tiek iš Lietuvos, tiek iš užsienio. A. Zarunskaitė pastebi, kad kreipiasi ir antros arba trečios kartos emigrantai iš Lietuvos, kurie domisi savo praeitimi ir norėtų sužinoti daugiau informacijos apie savo šeimą. **R. Bimba** pabrėžia, kad nėra jokio statistinio skaičiavimo, koks procentas žmonių yra iš Lietuvos ar iš užsienio: „Dauguma norinčiųjų genealoginio medžio yra lietuviai. Išvykę į užsienį ir patys negalintys susidaryti tos genealoginio medžio schemos, nes ne visa informacija yra pasiekama internetu ir reikia jau tiesiogiai dirbuotis archyve, ieško privačių genealogų“, – sako **LGHD pirmininkas**.

Kiek kainuoja sudaryti genealoginį medį? Anot **LGHD** pirmininko, nėra jokių nustatytų kainų ir pasakyti konkrečią sumą yra labai sunku, nes kiekvienas tyrinėtojas nustato savo kainą. „Kitas dalykas – ar yra tos medžiagos sudaryti. Taigi prieš imdamas sudaryti genealoginį medį, tyrinėtojas pasižiūri, ar yra išlikusios medžiagos, dokumentų“, – paaiškina pašnekovas. A. Zarunskaitė priduria, kad kaina priklauso ir nuo darbo indėlio: „Kuo daugiau darbo įdedi, tuo didesnė kaina“. Tačiau pasižiūrėjus į žmonių, kurios daro genealogijos medžius, internetinius portalus, galima pamatyti, kad kainos svyruoja nuo kelių šimtų iki daugiau kaip tūkstančio eurų.

Svarbu suteikti specialistui pradinę informaciją apie savo šeimą

Norėdami užsakyti pas genealogus sudaryti giminės medžius, svarbu suteikti specialistui pradinę informaciją. Anot **R. Bimbos**, reikėtų žinoti informaciją apie savo senelių gyvenamąją vietą, kokiai parapijai jie priklausė, o jeigu žinoma dar daugiau informacijos, pavyzdžiui, apie savo prosenelių santuokas, krikštą ar mirtis, tai dar labiau yra palengvinamas tyrinėtojo darbas. Turėdamas tuos pradinius duomenis, tyrinėtojas ieško informacijos dažniausiai remdamasis bažnyčių krikšto, santuokų ir mirties metrikų knygomis. „Darbas būna dažnai pavykęs ir galima nueiti iki LDK laikotarpių, jeigu ta giminė buvo sėsli ir gyveno vienoje parapijoje. Bet jeigu šeima keliavo iš vienos parapijos į kitą, nebuvo sėsli, tai darbas yra apsunkinamas. Jei jie gyveno gretutinėse parapijose, tuomet tyrinėtojas ieško ten. Tačiau bus neįmanoma nukeliauti tolyn, jeigu giminės bus atvykę iš toliau“, – pasakoja **LGHD** pirmininkas. Pašnekovas priduria, kad tyrinėtojo darbas yra apsunkinamas, kai žmogaus šaknys yra valstietiškos, nes išlikusių dokumentų, kur ta pavardė minima, yra mažiau. Pasak A. Zarunskaitės, sunku identifikuoti, kai yra pavardžių pakeitimų arba vardai yra labai iškreipiami: „Sudaryti genealoginį medį, kuriame kuo giliau ištyrinėta šeimos istoriją, užtrunka maždaug nuo pusės iki vienerių metų“.

Paklausta, kaip žmonės reaguoja pamatę savo giminės medį, A. Zarunskaitė sako, kad didelių sukrėtimų nebūna, nes tyrinėjimo metu kontaktas su klientu yra palaikomas, taigi įdomesni faktai yra pasakomi prieš atiduodant sudarytą giminės medį: „Aišku, jiems būna smalsu, nes didžioji dalis informacijos yra nauja, žmonės apie tai iki šiol nieko nežinojo. Vyrauja smalsumas, susidomėjimas, žmonės džiaugiasi, bet kažkokios didesnės reakcijos, nepasakyčiau, kad būna. Žmonės tiesiog smalsiai žiūri, kas ten parašyta“. **R. Bimba** priduria, kad pamačius savo giminės medį, žmonėms, kuriems viskas yra nauja, dažnai kyla daug klausimų, į kuriuos tyrinėtojas turi atsakyti. „Visi džiaugiasi sužinoję savo kilmę, kur protėviai gyveno, kokios jų buvo šeimos, kuo vertėsi. Iš tikrųjų, šeimos giminės istorija ir žinojimas praturtina tą šeimą, žmogų. Pradedama domėtis ne tik savo šeima, kilmė, bet ir pradedama puoselėti savo tėvynę“, – teigia pašnekovas.

Pačiam sudaryti giminės medį – įmanoma

Anot specialistų, sudaryti savo giminės medį galima ir pačiam žmogui, jeigu jis moka skaityti ir skaito ranka rašytus šaltinius lenkų, rusų, lotynų ir netgi vokiečių kalbomis, nors, anot A. Zarunskaitės, tai gali užtrukti ilgiau nei genealogui, kadangi specialistas žino, kokius šaltinius skaityti ir kur jų ieškoti. „Yra žmonių, kurie patys sudarinėja savo genealoginius medžius, bet tai tiesiog užima labai daug laiko ir, turint kitą darbą, sunku suderinti vienas su kitu“, – pabrėžia pašnekovė. **R. Bimba** priduria, kad padėti sudaryti genealoginį medį pačiam yra parengti įvairūs žodynėliai ir sąvadai, internete yra pakankamai informacijos, pagal kurią tikrai įmanoma parengti genealoginio medžio schemą: „Jeigu žmogui pavyksta pasidaryti genealoginę schemą, jis visada gali kreiptis į mūsų draugiją, kad specialistai patikrintų visus rastus dokumentus, jo pateiktą pasirašytą schemą. Jeigu pateikti dokumentai atitinka nubraižytą schemą, draugija gali patvirtinti žmogaus giminės medį“. Anot pašnekovo, specialistų patikrinimas yra labai svarbus, nes lengva suklysti, ypač, kai, pavyzdžiui, tyrinėjamame kaime galėjo gyventi kelios šeimos su ta pačia pavarde: „Būna, pavyzdžiui, žmogus turintis Repečkos pavardę ir tas pats kaimas vadinasi Repečka. Jei eini per kelis šimtus metų į gylį, tai gali sutikti labai daug Repečkų, o svarbu yra atrinkti tą tiesioginį protėvį, kuris yra tavo, o nepaimti to Repečkos, kuris yra tikrai ne tavo protėvis“.

Paklaustas, su kokiais dar sunkumais susiduria genealogų bendruomenė, **LGHD pirmininkas R. Bimba** sako, kad dalis dokumentų archyve tokios būklės, kad privatiems asmenims ir tyrinėtojams naudotis neleidžiama, o tuos dokumentus gali vartyti tik archyvų darbuotojai: „Jeigu to žmogaus artimieji, giminės, protėviai yra paminėti tuose dokumentuose, tai ta paieška yra neįmanoma ir negalima, nes ne visi dokumentai yra nuskenuoti“. Tačiau pašnekovas teigia, kad geneologo darbas yra labai kruopštus ir jeigu kruopščiai dirbama, tai viskas atrandama. Anot A. Zarunskaitės, geneologo darbas primena detektyvo darbą, nes yra ieškoma šeimos pėdsakų, šeimos istorijos – kur jie gyveno, ką veikė, kur persikėlė: „Tai yra sėdėjimas, bet ne statiškas darbas, nes turi daug nuveikti, padaryti, kad tą informaciją surinktum. Manęs tai nevargina, man geneologo darbas yra įdomus“.

Šaltinis: <http://www.universitetozurnalistas.kf.vu.lt>